

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΓΝΩΜΗ

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΓΙΑ
ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΕ ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ
ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΦΥΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟ
ΚΡΑΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ**

---

1. Η Κυπριακή Δημοκρατία και όλα τα όργανά της, συμπεριλαμβανομένου του Κρατικού Αρχείου, οφείλουν να σέβονται και να προστατεύουν το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Η υποχρέωση αυτή απορρέει από το Σύνταγμα, την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία, τις διεθνείς συνθήκες για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που δεσμεύουν τη Δημοκρατία και τους οικείους νόμους, όπως ο περί επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (προστασία του ατόμου) Νόμος 138(I)/2001. Η επεξεργασία πληροφοριών και δεδομένων που σχετίζονται με την ιδιωτική ζωή ενός ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών δεδομένων, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή.

2. Ο σεβασμός στην εμπιστευτικότητα των ιατρικών δεδομένων και των δεδομένων υγείας αποτελεί θεμελιώδη αρχή στα νομικά συστήματα των Ευρωπαϊκών κρατών και φυσικά και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όπως έχει κρίνει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το δίκαιο θα πρέπει να παρέχει επαρκή και κατάλληλα εχέγγυα που να αποτρέπουν την ανακοίνωση, αποκάλυψη και μετάδοση προσωπικών δεδομένων υγείας (*Z v. Finland*, Απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1997, παρα. 95-96, *I v. Finland*, Απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, παρα. 38).

3. Ο περί Κρατικού Αρχείου Νόμος 208/1991 δεν περιέχει πρόνοιες που παρέχουν τέτοια εχέγγυα, παρόλο που το κρατικό αρχείο διαθέτει αρχεία και φακέλους με (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα τα οποία είναι προσβάσιμα σε τρίτους χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες.

4. Η ΕΕΒΚ αντιλαμβάνεται ότι το Κρατικό Αρχείο ανήκει στους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα χρήσης του αρχείου για σκοπούς ενημέρωσης, μελέτης, έρευνας κ.ά. Ωστόσο, μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων της και ως εκ των όρων εντολής της για πρόληψη εμφάνισης ηθικών διλημμάτων, η ΕΕΒΚ έχει την άποψη ότι η πρόσβαση αυτή θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που δεν θα θίγει τα (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα των συμπολιτών μας που τηρούνται στο αρχείο.

5. Η υποχρέωση σεβασμού τόσο του δικαιώματος στην πληροφόρηση όσο και του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και τη συνακόλουθη προστασία των προσωπικών δεδομένων καταδεικνύουν την αναγκαιότητα εισαγωγής ασφαλιστικών δικλείδων οι οποίες να καθορίζουν τα όρια στο δικαίωμα και στην υποχρέωση, ώστε αυτά να μην

υποσκελίζουν το ένα το άλλο. Η απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφόρηση μπορεί και πρέπει να υπόκειται σε εκείνους τους περιορισμούς που είναι απαραίτητοι σε μία δημοκρατική κοινωνία με σκοπό, εν προκειμένω, την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.

6. Συνεπώς, είναι επιτακτική ανάγκη να εκσυγχρονιστεί το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κρατικού αρχείου και την πρόσβαση του κοινού σε αυτό, καθότι ο Νόμος 208/1991 θεσπίστηκε πριν την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία που προστατεύει τα προσωπικά δεδομένα. Σε κάθε περίπτωση, μέχρις ότου αλλάξει το νομοθετικό πλαίσιο, θα πρέπει η ακολουθούμενη πρακτική να συνάδει με το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, ήδη δεσμεύει το Κρατικό Αρχείο. Η Δημοκρατία καλείται να προωθήσει τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις, τη σχετική διεθνή πρακτική, τη γνώμη της ΕΕΒΚ, του Επίτροπου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και όποιων άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

7. Παρακάτω γίνονται κάποιες εισηγήσεις για τη λειτουργία του κρατικού αρχείου με τρόπο που να συνάδει με τους κανόνες περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων και, συνακόλουθα, του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, καθώς και ειδικότερες εισηγήσεις για τον τρόπο πρόσβασης σε ευαίσθητα δεδομένα υγείας για ερευνητικούς σκοπούς.

8. Ο έφορος και οι υπάλληλοι του Κρατικού Αρχείου πρέπει να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τις γενικές αρχές και τους κανόνες που διέπουν τη διαχείριση προσωπικών δεδομένων με τρόπο που να συνάδει με το συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο και να σέβεται και να προστατεύει το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Σε αμφιλεγόμενες και οριακές περιπτώσεις οι λειτουργοί του Κρατικού Αρχείου θα πρέπει να ζητούν συμβουλή και καθοδήγηση από τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα της Δημοκρατίας.

9. Η πρόσβαση σε (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα, ιδίως εάν αυτά πρόκειται να εξαχθούν ή να τύχουν επεξεργασίας, θα μπορεί να γίνεται μόνο κατόπιν έγκρισης του Εφόρου. Εάν υπάρχει αίτημα για πρόσβαση σε και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ιδίως ευαίσθητων, που βρίσκονται σε αρχεία που δεν είναι

ανωνυμοποιημένα, η σχετική απόφαση θα πρέπει να λάβει υπόψη και να εξετάσει εάν υπάρχει περίπτωση παραβίασης των αρχών προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

10. Ο κίνδυνος παραβίασης των αρχών αυτών αποσοβείται εάν τα αρχεία είναι ανωνυμοποιημένα. Συνιστάται να γίνει σταδιακή ανωνυμοποίηση εκείνων τουλάχιστον των αρχείων που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα ατόμων που μπορεί να είναι ακόμη εν ζωή και τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς.

11. Η πρόσβαση τρίτων προσώπων σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα που τηρούνται στο κρατικό αρχείο για σκοπούς έρευνας είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή εφόσον είναι νόμιμη, δηλαδή δεν συγκρούεται με κάποια πρόνοια του νόμου, και επιπλέον υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- 1) εφόσον εξυπηρετείται κάποιο ουσιώδες δημόσιο συμφέρον,
- 2) εφόσον δεν γίνεται επεξεργασία των δεδομένων για τη λήψη μέτρων ή αποφάσεων που αφορούν εξατομικευμένα πρόσωπα, και
- 3) εφόσον η επεξεργασία των δεδομένων γίνεται με τρόπο που δεν προκαλεί ούτε είναι πιθανό να προκαλέσει ουσιώδη ζημία ή σημαντική δυσφορία στο υποκείμενο των δεδομένων.

12. Η πρόσβαση θα πρέπει να είναι νόμιμη, δηλαδή να μην έρχεται σε σύγκρουση με κάποια νομοθετική πρόνοια, συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προστατεύει το Σύνταγμα και οι διεθνείς και ευρωπαϊκοί κανόνες. Τέτοια σύγκρουση μπορεί να υπάρξει στην περίπτωση ειδικών αρχείων/μητρώων, όπως μητρώων υγείας, τα οποία τηρούνται στη βάση των αρχών της εμπιστευτικότητας. Η πρόσβαση σε αυτά θα πρέπει κατ' αρχήν να γίνεται κατόπιν της συναίνεσης του υποκειμένου των δεδομένων. Η πρόσβαση σε αυτά χωρίς τη συναίνεση του υποκειμένου θα μπορεί να είναι δυνατή μόνο κατ' εξαίρεση και εφόσον στοιχειοθετείται υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που να συνηγορεί υπέρ αυτής και αφού ληφθεί δεόντως υπόψη η φύση της πληροφορίας και συναφή στοιχεία. Η απόφαση του Εφόρου θα πρέπει να καταχωρείται για σκοπούς ελέγχου.

13. Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνεται εκτίμηση της επίπτωσης στο υποκείμενο των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένου του ενδεχόμενου να προκληθεί ουσιώδη ζημία ή σημαντική δυσφορία. Προς τούτο θα πρέπει να συνεκτιμώνται οι ακόλουθοι

παράγοντες:

- Η φύση της πληροφορίας. Ορισμένες πληροφορίες σχετικά με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα είναι αβλαβείς, ιδίως με το πέρασ το χρόνου, άλλες όμως όχι (π.χ. εισαγωγή σε νοσοκομείο για ψυχικό νόσημα κλπ).
- Η πιθανότητα στιγματισμού του ατόμου εξ αιτίας του νοσήματος που πέρασε (π.χ. φυματίωση, λέπρα κ.α.)
- Ο χρόνος της πληροφορίας. Η ανάγκη προστασίας του υποκειμένου των δεδομένων υποχωρεί με το πέρασ του χρόνου. Η ηλικία και η κοινωνική θέση του υποκειμένου θα πρέπει επίσης να εκτιμώνται, καθώς μπορούν να επηρεάσουν την έκταση της δυσφορίας που μπορεί να νιώσει το υποκείμενο.
- Ο βαθμός υπαρκτής δημοσιότητας της πληροφορίας, ιδίως εάν το υποκείμενο την έχει ήδη δημοσιοποιήσει.
- Η αξιοπιστία, ακρίβεια και πληρότητα των δεδομένων, ώστε να μην τεθεί αχρείαστα σε κίνδυνο το υποκείμενο για πληροφορία που δεν συγκεντρώνει τα ανωτέρω χαρακτηριστικά.

14. Στην περίπτωση που κρίνεται απαραίτητη η συναίνεση του υποκειμένου, δεδομένου ότι είναι εν ζωή, το Γραφείο του Εφόρου θα πρέπει πρώτα να επικοινωνεί με το άτομο και, αφού εξασφαλίσει τη γραπτή συγκατάθεση του για παραχώρηση προσωπικών του δεδομένων σε οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο, τότε θα μπορεί να δώσει στον ενδιαφερόμενο στοιχεία επικοινωνίας του ατόμου για περαιτέρω επικοινωνία. Σε όλες τις περιπτώσεις το άτομο του οποίου τα προσωπικά δεδομένα θα διατεθούν για επιθεώρηση ή/και χρήση, θα πρέπει να πληροφορείται πλήρως τους σκοπούς για τους οποίους θα χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία του και θα πρέπει να δίνει γραπτή συγκατάθεση σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕΒΚ και του Επιτρόπου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Εάν δεν είναι δυνατή η άμεση επικοινωνία από το Γραφείο Εφόρου με το υποκείμενο των δεδομένων, θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα επικοινωνίας με τις αρχές του τόπου κατοικίας του. Εάν πρόκειται για προσδιορίσιμη ομάδα ατόμων (π.χ., ατόμων που έπασχαν από συγκεκριμένη νόσο ή υποβλήθηκαν σε συγκεκριμένη θεραπεία σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα), θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημοσίευσης σχετικής πρόσκλησης στον τοπικό τύπο ή να ανατεθεί η κοινοποίηση στην τοπική κοινωνία μέσω των τοπικών αρχών.

15. Για τη διασφάλιση του νόμιμου και δίκαιου της πρόσβασης και επεξεργασίας των δεδομένων, θα πρέπει να γίνουν και τα ακόλουθα:

- Οι αιτήσεις θα πρέπει να είναι υπογεγραμμένες και να τηρούνται για σκοπούς ελέγχου. Οι ερευνητές θα πρέπει να υπογράψουν δήλωση ότι θα τηρήσουν τις αρχές και τις σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων.
- Οι αιτήσεις θα πρέπει να συνοδεύεται με δικαιολόγηση της ανάγκης επιθεώρησης των δεδομένων.
- Θα πρέπει να εξηγηθεί στους ερευνητές ότι η επεξεργασία των δεδομένων δεν πρέπει να γίνεται για τη λήψη μέτρων ή αποφάσεων που αφορούν εξατομικευμένα πρόσωπα ούτε με τρόπο που θα προκαλέσει ή είναι πιθανό να προκαλέσει ουσιώδη ζημία ή σημαντική δυσφορία στο υποκείμενο των δεδομένων.
- Οι ερευνητές θα πρέπει να πληροφορηθούν ότι θα είναι υπεύθυνοι για κάθε επεξεργασία των δεδομένων που τους κοινοποιούνται, συμπεριλαμβανομένων της φωτοτύπησης, της μετάδοσης στο εξωτερικό και της δημοσίευσης.

16. Το προσωπικό του Κρατικού Αρχείου θα πρέπει να είναι νομικά κατοχυρωμένο για την πρόσβαση και την επιθεώρηση/επεξεργασία που επιτρέπει, υπό τον όρο ότι τηρεί την ισχύουσα νομοθεσία περί προσωπικών δεδομένων.

Η παρούσα Γνώμη εγκρίθηκε από όλα τα παρόντα Μέλη κατά τη συνεδρίαση της ΕΕΒΚ την 1^η Ιουλίου 2014 και προσυπογράφηκε από όλα τα παρόντα κατά τη συνεδρίαση Μέλη της ΕΕΒΚ:

Βωνιάτης Μιχάλης	Πρόεδρος
Λοϊζου Χριστίνα	Αντιπρόεδρος
Ανδρέου Χρίστος	Μέλος
Βύζακου Σεμέλη	Μέλος
Δέλτας Κωνσταντίνος	Μέλος
π. Ζήνωνος Γεώργιος	Μέλος
Καριόλου Μάριος	Μέλος
Κωνσταντινίδης Άρης	Μέλος
Λαμπριανού Ιάσωνας	Μέλος
Λιασίδης Μάριος	Μέλος
Μπέκος Ιωάννης	Μέλος
Παπαντωνίου Γεώργιος	Μέλος